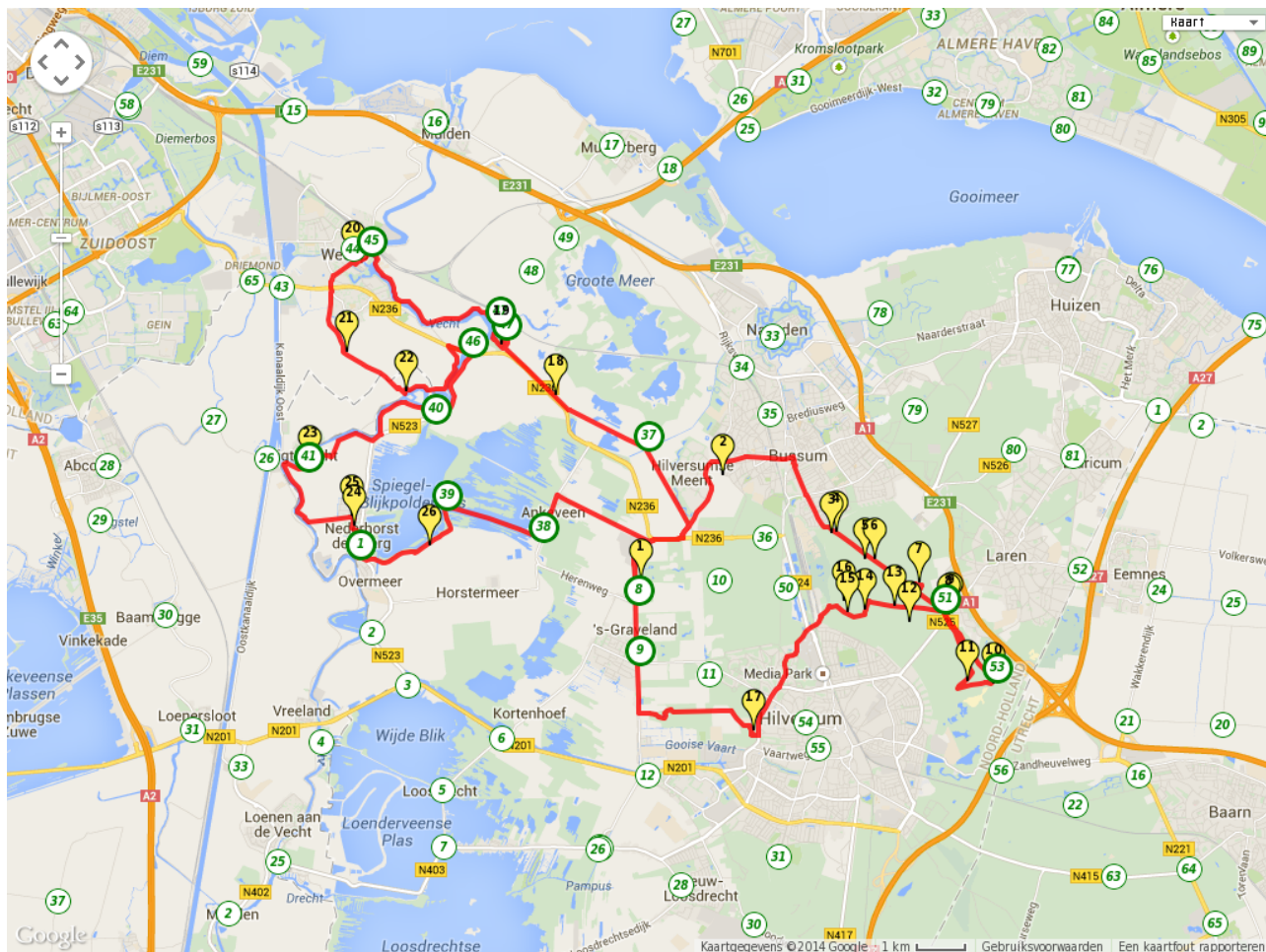

Over doodwegen langs grafheuvels en langs een oude rivier

archeologiefietsroute door het Gooi en de Vechtstreek

Bezienswaardigheden

Agenda activiteiten

Fietsknooppunt

Fietsknooppunten op deze route

- 51
- 53
- 9
- 8
- 37
- 47
- 47
- 45
- 46
- 40
- 41
- 1
- 39
- 38

Omschrijving

De archeologie fietsroute door de Gooi- en Vechtstreek is onderverdeeld in twee aparte routes. Het gebied is zo uitgestrekt en de onderlinge verschillen tussen het heidegebied van de stuwwal en het veen-plassengebied van de Vecht is zo groot dat het allemaal niet in één route is onder te brengen.

De beide routes starten in 's Graveland bij het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten. Van hieruit kan men zowel de Vechtstreek als het Gooi goed bereiken.

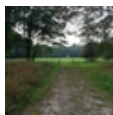
De route, zoals hij hier weergegeven is, leidt u van de ene route zo in de andere. Als u de route vanaf het begin volgt komt u na 27 kilometer weer bij het startpunt uit. Na fietsknooppunt 8 begint route 2, gelijk aan stap 23 in de routebeschrijving.

Het fietsen over de Gooise heide is een aparte ervaring. Overall open paadjes die ogenschijnlijk niet als fietspaden zijn bedoeld. Toch is het hier toegestaan op alle paadjes te fietsen. Een deel van de route volgt de eeuwenoude doodwegen waarlangs men de overledenen vervoerde naar het St. Janskerkhof. Op sommige van deze paadjes komt men ogen tekort om de grafheuvels te spotten.

Wat dat betreft is het fietsen door de Vechtstreek over geasfalteerde wegen comfortabeler. Alleen een deel van de route van Aetsveld naar de Vecht is onverhard.

Welke route ook wordt gekozen, de fietser wordt nergens teleurgesteld in de schoonheid van het landschap en de interessante archeologie.

Bezienswaardigheden

1 's Graveland, Natuurmonumenten

Bijzonder aan 's-Graveland is de concentratie van zoveel buitenplaatsen op een relatief klein rechthoekig gebied. De buitenplaatsen zijn mede bepalend voor het karakter van de hele gemeente. In de eerste helft van de 17^e eeuw kregen Amsterdamse ondernemers toestemming om het gebied rond 's-Graveland te ontginnen. Bij de ontginning werd veel zand afgegraven dat werd verscheept naar Amsterdam. Met de aanvoer van dit zand werd de uitbreiding van de grachtengordel mogelijk. Voor de ontginning van het gebied bouwden zij er aanvankelijk boerderijen, maar zij vonden het gebied na ontginning zo aantrekkelijk dat ze er statige buitenhuizen bouwden en fraaie tuinen lieten aanleggen. Zo ontstond de voor 's Graveland zo bijzondere rechthoekige verkaveling.

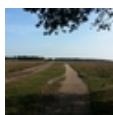
2 Werk nummer 1

Vanaf 1850 werd het Offensief van Naarden aangelegd om de Vesting Naarden, onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, aan het oostfront te versterken. Belangrijkste werk van dit Offensief was Werk no. 4 dat op het hoogste punt van de voormalige Bussumer Eng werd aangelegd. Hier aan de Koedijk werd in 1879 Werk no. 1 aangelegd, een aarden verdedigingswerk dat echter in de loop der decennia vervallen raakte. Het voorterrein is Gijzenveen, een venig terrein, dat is verworven door het Goois Natuurreservaat. Op dit terrein is door afplaggen nieuwe natuur gecreëerd. Tegelijkertijd is het profiel van het aardwerk van Batterij 1 weer hersteld.

3 Werk nummer 2

Werk no.2 is ook in 1879 gebouwd als onderdeel van het Offensief van Naarden. Na de Eerste Wereldoorlog is de batterij vervallen, maar de restanten van de wal zijn nog zichtbaar in het oppervlak van het terrein.

4 Doodweg

De Doodweg loopt van Bussum naar het St. Janskerkhof in Laren. Over de heide lopen verschillende doodwegen waarlangs de inwoners van de omringende dorpen hun doden naar het kerkhof brachten. Deze doodwegen zijn nog goed herkenbaar. Ze lopen in een vrijwel rechte lijn allemaal naar het kerkhof.

5 Renbaan Bussum

De Renbaan Bussum lag een halve kilometer van de Engweg, nu Randweg, in Bussum. Op zaterdag 28 augustus 1880 vonden de eerste wedstrijden plaats georganiseerd door de Harddraverij Vereeniging. De ovale baan was twintig meter breed en 1600 meter lang. De rechte stukken hadden een lengte van 500 meter. De jury zat in vier hoge torens en kon goed in de gaten houden of de wedstrijd volgens de regels verliep. Vanaf de twee houten tribunes die bovenop de heuvel van De Lange Heul waren gebouwd, kon het publiek de wedstrijd goed volgen. Maar er waren ook veel toeschouwers die hun zitplaats liever verruilden voor een staanplaats langs de baan of op het middenterrein. Wie wat wilde drinken kon terecht bij de buffetten die overal rond de baan stonden opgesteld. De paarden konden hun dorst lessen in de 15 meter diepe waterput achter de grote tribune. Voor en na de wedstrijd stonden de paarden in de 60 meter lange stallen achter de tribune aan de voet van de heuvel. Veel militairen deden mee aan de wedstrijden. Ze waren gelegerd bij Crailo en in Naarden.

De renbaan ondervond veel concurrentie van de drie kilometer verderop gelegen Renbaan Cruysbergen. Deze renbaan was veel gemakkelijker te bereiken. In 1895 sloot de renbaan Bussum door gebrek aan inkomsten.

Tijdens de Olympische Spelen in 1928 wordt er toch nog één keer gebruik gemaakt van de Renbaan Bussum. Op vrijdag 10 augustus startten de ruiters voor een uithoudingsproef bij de manege aan de Jonkerweg in Hilversum. Het wegparcours leidde naar de Bussummergrindweg. De ruiters staken de weg over en reden door het mulle zand naar de steeple-chase. Een parcours van 12 hindernissen van ongeveer een meter hoog. Daarna volgde nog een wegparcours van 15 kilometer en een crosscountry van 8 kilometer. Daarna was het echt gedaan met de renbaan. Maar wie goed kijkt ziet het tracé nog terug in het landschap van de Gooise Heide..

6 Nieuwe Crailose weg

Door afplaggen was de grond van het Gooise heidegebied in de loop der eeuwen enorm verarmd. Het was een kaal gebied geworden waar weinig groeide. Eind achttiende eeuw gaat men onder invloed van de Romantiek juist op zoek naar een ideale, gevarieerde natuur. Daarin nemen bossen en bomen een belangrijke plaats in. Rond 1800 komt het aanplanten van bossen in zwang. De romantische mens wil dan graag wandelen door bossen en lanen in plaats van op kale heidevlaktes. In 1838 richtten de Hilversumse notaris Albertus Perk en parlementariër en ingenieur H.J. Backer uit Naarden de Maatschappij tot Bevordering van de Cultuur in Gooiland op. De Maatschappij wilde de woeste heidegrond omzetten in cultuurgrond. Er was grote werkeloosheid en de twee heren wilden de werkelozen inzetten om de heide te ontginnen. De Gooise heide was in hun ogen dood, onrendabel en deprimerend. De woeste en schaars gebruikte gronden moesten veranderen in bossen. Bossen verfraaiden niet alleen het landschap, maar waren ook belangrijk voor de houtindustrie. De Maatschappij had heel wat wensen maar er is slechts één project gerealiseerd. Dat is de aanleg van de bomen langs de Nieuwe Crailoseweg. Deze vier kilometer lange laan was een prachtige route om te wandelen, maar voor sommigen te lang. Misschien omdat het een kaarsrechte weg was met weinig afwisseling, stond de Nieuwe Crailoseweg ook wel bekend als Gebed zo

7 Eerste Larense Kamp

Op de Gooise heide zijn zogenaamde kampen aangetroffen. In de negentiende eeuw waren dat er nog zes, maar tegenwoordig zijn er nog vier over. De kampen zijn omwallingen uit de Late Middeleeuwen van een halve meter in de vorm van een rechthoek of een ruit. Het zijn raadselachtige elementen in het landschap waarvan de ouderdom en het gebruik niet goed bekend zijn. Waarschijnlijk zijn de kampen gebruikt voor het bijeenbrengen van schapen. In verband met de Naardense textielindustrie in de vijftiende en de zestiende eeuw vroeg om een intensieve schapenhouderij in de nabijheid. De kampen hebben een omwalling van circa één meter hoog en daaromheen een greppel. Drie van de vier kampen liggen op één lijn, wat suggereert dat er vroeger een verbinding was tussen de verschillende kampen.

8 Geologisch Museum Hofland

Het Geologisch Museum Hofland geeft de bezoekers op een toegankelijke, maar wetenschappelijk verantwoorde manier, inzicht te in de bouw en geschiedenis van de aarde. Voor elke leeftijdscategorie valt er wel wat interessants te ontdekken. Het museum nodigt iedereen uit kennis te komen maken met mineralen, gesteenten en fossielen. Het presenteert het boeiende verhaal over de geschiedenis van het leven op aarde, de kringloop van gesteenten, of de invloed van de IJstijden op de vorming van het Gooi en de daarbij meegevoerde zwerfstenen.

9 St. Janskerkhof

Het St. Janskerkhof markeert de plek waar Laren oorspronkelijk lag. Rond het jaar 1000 was hier een nederzetting die rond 1100 werd verrijkt met een kerk, na Naarden de tweede kerk van het Gooi. Door uitdrijving van de grond werd het dorp verlaten en weer opgebouwd op de huidige plek van Laren. De kerk die bij het kerkhof was blijven staan werd eind zestiende eeuw gesloopt omdat er nog katholieke godsdienstoefeningen werden uitgevoerd.

Kerk en kerkhof waren verbonden door een wonder. Een pelgrim werd op deze plek vermoord en de knekels die hij in een zilveren doosje bij zich had werden hier door de rovers neergegoooid. De beenderen groeiden vast in de grond en gaven licht. Op 24 juni kwamen er mensen kijken naar dit wonder. De pastoor ken de de pelgrim. Deze had bij hem gelogeerd en had verteld dat hij beenderen van St. Jan bij zich had die hij uit het Heilige Land had meegenomen. Nadat een mis werd opgedragen lieten de beenderen los. Ter plekke werd een kerk gebouwd die aan St. Jan was gewijd. Sindsdien wordt elk jaar op 24 jun een processie gehouden om het wonder te gedenken. Sinds de verplaatsing van het dorp voert de processie van de dorpskern naar het St. Janskerkhof.

Er wordt wel verondersteld dat deze verhoogde plek in het landschap al in de prehistorie een heilige plek was en dat daar rituelen plaats vonden om een goede oogst af te smeken. De processie zou daar op voort borduren.

Vanaf verschillende Gooise dorpen in de omgeving lopen zogenaamde doodwegen over de heide naar het Janskerkhof. Via deze wegen brachten de bewoners van het Gooi hun overledenen naar het kerkhof.

10 Aardkundig monument de Gooise Heide

Het Gooi ligt op een stuwwal die is ontstaan in de voorlaatste ijstijd. Dit is een zogenaamd dekzand-stuifzand landschap met een aantal fraaie en zeldzame kenmerken. Binnen de provincie Noord-Holland komt dit landschap alleen in het Gooi voor. Een uniek gebied in aardkundig opzicht. De stuwwal in het Gooi is ontstaan doordat een ijstong grond opgestuwd heeft tot een rug in het landschap.

Dit gebeurde voor het land overdekt werd met een hele ijslaag. Tijdens de ijstijd van ruim 200.000 jaar geleden, het Saalien, was het ijsfront dat het Gooi bereikte heel beweeglijk, de stroom van het ijs veranderde steeds. Dat heeft een complexe stuwwal opgeleverd met veel verschillende afzettingen. Zo werd een eerder gevormde stuwwal door een volgend ijsfront weer bedekt met nieuw keileem, zoals bij de Aardjesberg bij Hilversum.

11 De zeven Bergjes

Het terrein dat bekend staat als de Zeven Bergjes bestaat uit negen grafheuvels uit het Neolithicum en de Bronstijd. De Gooise Heide kan worden gezien als één grote Necropolis met grafheuvels en urnenvelden, maar op deze plek is de concentratie van grafheuvels wel heel groot. Al in 1925 is hier archeologisch onderzoek verricht. Alle heuvels werden onderzocht. In een aantal heuvels waren nog sporen van een lijk aanwezig. Verder werden er voorwerpen gevonden als pijlpunten, een strijdhamer en aardenwerk bekens.

12 Grindkuilen

De Gooise heide zit vol met kuilen die door grindaafgravingen zijn ontstaan. De bewoners van het gebied hebben lange tijd, tot ver in de twintigste eeuw en zelfs nog in de tijd van het Goois Natuurreservaat, inkomsten gehad uit het vergraven van de stuwwal. Zand en grind waren materialen die voor de bouw zijn gebruikt. Met name op de Westerheide in de buurt van het Janskerkhof treffen we heel veel grindkuilen aan.

13 Grafheuvels

Fietsend over deze doodweg die die richting 's Graveland loopt ziet men links en recht grafheuvels boven het maaiveld uitsteken.

14 Banscheiding tussen Hilversum en Laren

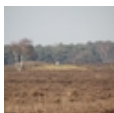
Over de heide loopt een zichtbare wal die sinds de Middeleeuwen de banscheiding vormde tussen de dorpen Hilversum en Laren.

15 Urnenveld

In de oostelijke punt van de Westerheide bevindt zich een terrein van zeer hoge archeologische waarde, dat beschermd is. Het bevat naast een urnenveld dat in gebruik is geweest van het Neolithicum tot en met de IJzertijd,

bewoningssporen uit het Neolithicum tot en met de IJzertijd en de Middeleeuwen, een kamp (de vierde) en een banscheiding uit 1428.

Voor de vondsten uit de Late Bronstijd/Vroege IJzertijd, zijn voor Nederland uniek. Begroef men lange tijd mensen in de grond en onder grafheuvels, daar kwam gedurende de zogeheten Hilversumcultuur (Bronstijd) verandering in. Men ging de overledenen cremieren en deze nieuwe traditie zette zich voort in de IJzertijd. Hoewel echte grafheuvels niet meer werden opgeworpen zijn er op de Westerheide wel drie heuvels aangetroffen waarin vele nabijzettingen (tot 32 stuks!) van urnen met crematieresten zaten. Een unicum voor Nederland en ontdekt door de Hilversumse notaris Albertus Perk en de lokale veldwachter in 1855. Maar er werden vooral vele kleine heuveltjes opgeworpen waar een asurn werd ingegraven. Door dit gebruik wordt wel gesproken over de 'Urnenveldencultuur' (1100-500 v.Chr.). Mede door verschillende waarnemingen vanaf de jaren 1930 door amateurarcheologen, gaat men ervan uit dat de Westerheide qua oppervlakte waarschijnlijk een van de grootste bewaard gebleven urnenvelden van Nederland bevat (circa 700 bij 900 meter). Vrijwilligers hebben hier ook een honderdtal nieuwe, archeologisch interessante locaties in kaart gebracht. Deze zijn aangetroffen op en om de Aardjesberg, maar ook in de buurt van de grafheuvels bij de zuidelijke Doodweg, aan de oost- en westzijde van de Lange Heul en op de heide ten westen van Laren.

16 Aardjesberg

De Aardjesberg op de Westerheide te Hilversum is een plek, waar vondsten zijn gedaan uit nagenoeg alle tijden. Vooral de vondsten uit de Late Bronstijd/Vroege IJzertijd, zijn voor Nederland uniek.

De Aardjesberg is gelegen tussen de stuwwal van Hilversum en die van Laren/Huizen en betreft een voor erosie gespaard gebleven keileemrest met het hoogste punt op circa 15,50 m. + NAP. De Aardjesberg was een zeer aantrekkelijke vestigingsplaats vanwege de aanzienlijke hoeveelheden vuursteen die hier is gevonden en gebruikt, vanwege de aanwezigheid van oppervlaktewater (stagnatie op keileemschollen) én vanwege het voorkomen van diverse milieutypen op korte afstand van elkaar.

17 Bijenschans Corversbos

De bijenschans in het Corversbos is één van de laatste in het Gooi die is overgebleven. In 1843 telde het gebied nog 83 bijenschansen met gezamenlijk zo'n 6000 korven. Bijenhoning was tot eind achttiende eeuw de enige zoetstof hier te lande. De schansen waren beschutte plekken voor de bijenvolken, voorzien van een omwalling. In het geval van de bijenschans in het Corversbos ging het om een oude grindkuil die voor de beschutting moest zorgen.

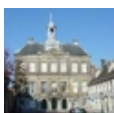
18 's Gravelandse Vaart

Om de ontginning van 's Graveland mogelijk te maken was een goede verbinding met Amsterdam noodzakelijk. Hiervoor werd in 1624 een vaart gegraven, de 's Gravelandse Vaart. Het werd voor het grootste deel een nieuw gegraven vaart. De aanleg duurde ruim anderhalf jaar. Rond 1650 werd nog een zijtak in de richting van Hilversum gegraven, de Gooise-, Hilversumse- of Beresteinse vaart. De vaart werd ook gebruikt voor het vervoer van het afgegraven zand van de ontginningen naar de Amsterdamse stadsuitbreiding. Met dit zand werd de grachtengordel aangelegd.

19 Fort Uitermeer

Bij het fort komt de 's-Gravelandse Vaart met een sluis in de Vecht. In 1672 (het rampjaar) wordt rond de sluis een permanent fort aangelegd. Het fort is dan onderdeel geworden van de Hollandse Waterlinie. Vanaf 1815 is het fort onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. In 1845 wordt naast de schutsluis een bomvrije, gemetselde toren gebouwd. Na 1878 worden er magazijnen in het fort gebouwd en wordt het kanaal om het fort heen geleid. De oude sluis wordt gedempt en er komt aan de oostzijde een nieuwe sluis. De draaibrug over het kanaal langs de Vecht is dan de toegang tot het fort. Pas in januari 1913 wordt het fort bij de Stelling van Amsterdam gevoegd. Na de Tweede Wereldoorlog brengt men in het fort explosieven tot ontploffing, waardoor het zwaar is beschadigd. Onlangs is door de Stichting Herstelling de oude sluis en een stukje van het oude kanaal weer blootgelegd waardoor we weer een beeld krijgen van de oorspronkelijke situatie.

20 Gemeentemuseum Weesp

Het museum bevindt zich op de gehele tweede etage van het Stadhuis van Weesp. Het Hollands porselein uit de 18de eeuw vormt de hoofdcollectie van het museum. Dit is niet verwonderlijk, want in Weesp werd tussen de jaren 1759-1768 het eerste porselein van Nederland geproduceerd.

Er is een omvangrijke verzameling van Weesper- en Amstelporselein en een kleinere collectie Loosdrechts porselein te zien. Daarnaast is er een presentatie van het vondstmateriaal dat bij het onderzoek van de ijzertijdnederzettingen bij Aetsveld is opgegraven.

21 Aetsveld: Onontsloten schatkamer van bewoning langs de Vecht.

Tussen de Vecht en het Gein, een oudere tak van eerstgenoemde rivier, bevindt zich de Aetsveldse Polder. Van origine hoort dit gebied bij het Hollands-Utrechtse veengebied maar ten tijde van een transgressieperiode tussen ca. 1650-1250 voor Chr. ontstonden er kwelplaatsen en uiteindelijk zelfs uitgestrekte veenmeren. Restanten van dergelijke veenmeren zijn soms ook vandaag de dag nog in het landschap zichtbaar. Het Naardermeer is hier een goed voorbeeld van. Andere meren werden door latere afzettingen opgevuld of zijn drooggelegd. Ook ter plaatse van de Aetsveldse Polder is een voormalig veenmeer door sedimenten van de Vecht weer geheel opgevuld.

In de Aetsveldse Polder zijn oude oeverwallen van de Vecht aanwezig. Gezien de hogere ligging in het landschap werden dergelijke oeverwallen in het verleden vaak als vestigingsplaats uitgeoekt. Bij een in 2007 uitgevoerde inventarisatie zijn binnen het gebied negen nederzettingsterreinen uit de IJzertijd onderscheiden.

Historische kaarten laten verder zien dat de Aetsveldse Weg de scheiding vormde tussen de Binnen-Aetsveldpolder in het oosten en de Over-Aetsveldpolder in het westen. Historisch-geografisch gezien is de regelmatige, strookvormige verkaveling van hoge waarde. Mogelijk kan de ontginning vanaf de Aetsveldse Weg in verband gebracht worden met de uit historische documenten bekende laat-middeleeuwse nederzetting 'Overaetwijs', die ergens zuidelijk van Weesp gelegen moet hebben. Deze nederzetting ligt waarschijnlijk op een oeverwal van een zijtak van de geul ter plaatse van de huidige Aetsveldse Weg. Als Overaetwijs zich inderdaad in deze omgeving bevindt dan is de geul ter plekke van de Aetsveldse Weg vermoedelijk het uit historische bronnen bekende riviertje 'de Aetwiel'.

Bij een in 1966 zuidelijk van Weesp uitgevoerde opgraving zijn prehistorische sporen aangetroffen op een oude oeverwal, behorende bij een geul ter plaatse van wat nu de Aetsveldse Weg is. De sporen bestonden uit enkele paalgaten en houtskoolplekken met verbrand bot, ijzeroer en aardewerk en konden rond 300-200 voor Chr. worden gedateerd. Ook zijn enkele aangepunte paaltjes, vermoedelijk van een beschoeiing, aangetroffen. Het door de bewoners gebruikte aardewerk heeft veel gelijkenissen met dat van de Ruinen-Wommels III periode. De vondst van een La-Tene fibula mag verder uitzonderlijk worden genoemd. Na beëindiging van de bewoning heeft de kreekbedding zich snel opgevuld met sediment, zodat de resten uit het eind van de Midden IJzertijd (300-200 v. Chr.) perfect in de bodem bewaard zijn gebleven.

In 1999 is in de nabijheid van bovengenoemde locatie opnieuw onderzoek uitgevoerd. Sporen van de IJzertijd nederzetting zijn daarbij niet aangetroffen. Wel werden diverse laat-middeleeuwse kuilen en greppels waargenomen. Deze uit de 13e eeuw daterende sporen behoren mogelijk tot de uit de historische bronnen bekende nederzetting Overaetwijs.

22 Fort bij Hinderdam

Voor de aanleg van een dam met sluis hier bij Hinderdam stond de Vecht in open verbinding met de Zuiderzee. De getijden van de Zuiderzee hadden invloed op het waterniveau van de rivier. Bij storm en hoogwater was er overstromingsgevaar tot in de stad Utrecht. Om dit te voorkomen werd in 1288 tussen Breukelen en Maarssen een dam met sluis aangelegd, de Otterspoordam. Deze dam lag op het noordelijke eindpunt van de Utrechtse overzeese handel en scheepvaart. In 1437 gaf de bisschop van Utrecht opdracht noordelijk een nieuwe dam aan te leggen, maar net ten zuiden van de grens met Holland. De naam Hinderdam was het gevolg van de last die dit opleverde voor de scheepvaart.

In een bocht van de Vecht, werden sluisen en een dam gebouwd. In eerste instantie lagen hierbij geen verdedigingswerken, maar in 1629 bouwde men ter plaatse een aarden schans. In dat jaar trokken Habsburgse en Spaanse troepen vanuit het oosten het land binnen. Amersfoort werd bezet en de vijand dreigde verder naar het westen door te stoten. Ter verdediging werd met grote spoed een waterlinie op Hollands en Utrechts gebied aangelegd, deze liep langs de Vecht en de Vaartse Rijn van Muiden tot Vreeswijk.

In 1672 werd de aarden schans nog versterkt, maar in 1673 ging men al over tot de bouw van een gebastioneerd fort. Na een eeuw onderhandelingen tussen Holland en Utrecht werden in 1674 bij Muiden nieuwe zeesluisen gebouwd en vervolgens werd de sluis bij Hinderdam gesloopt. Utrecht was bezet door het Franse leger en Holland benutte de kans. In datzelfde jaar kwam Utrecht weer bij de Unie, maar alleen onder de voorwaarde dat de sluis bij Hinderdam niet herbouwd mocht worden en Holland kreeg het recht van militaire inundatie over het Utrechts gebied.

Vanaf 1815 was het fort onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. In 1913 werd het fort toegevoegd aan de Stelling van Amsterdam. De laatste toevoeging aan het fort is een betonnen kazemat in 1934.

23 De verdwenen buitenplaats Petersburg

Na een jarenlang verblijf in Rusland kwam de koopman Christoffel (van) Brants in 1704 terug naar Nederland, waar hij zich in Amsterdam vestigde. Zoals vele rijke Amsterdamse kooplieden en regenten zocht ook hij een terrein aan de Vecht voor de aanleg van een representatieve buitenplaats. Zijn keus viel op 'Huis ten Ham' aan de Vecht bij Nederhorst den Berg. Hij kocht deze in 1705 van de erven van Hieronymus (Jeronimus) Velters (1645 - 1707), een koopman uit Amsterdam en tevens secretaris van de vroedschap van Amsterdam, drossaard en kastelein van Muiden, baljuw van Naarden en Gooiland, hoog-baljuw en dijkgraaf van Weesp. Brants, als kennis van en handelsagent voor tsaar Peter de Grote, hernoemde het huis in 'Petersburg'. Hij liet er geen nieuw huis bouwen, maar gaf opdracht tot verbouwing van het bestaande gebouw.

Op het driehoekige terrein van de buitenplaats werd tussen 1709 en 1717 een nieuwe tuin aangelegd door de tuinarchitect Simon Schijnvoet.

Waarschijnlijk werd het herenhuis pas tussen 1816 en 1819 gesloopt in opdracht van Susanna Cornelia Muilman (in 1792 getrouwd met Gerrit Hooft Jacobsz.). in 1819 is er alleen nog sprake van een boerenwoning op het terrein. Tussen 1921 en 1929 werd deze boerderij afgebroken en vervangen door een moderne boerderij met de naam 'Petersburg'. In 1995 werd ook deze gesloopt en een nieuw huis gebouwd op de plaats van de voormalige oranjerie of badstouf bij de vroegere entree van de plaats.

24 Kasteel Nederhorst

De oudst bekende vermelding van een kasteel stamt uit de dertiende eeuw. Mogelijk is het kasteel ouder of heeft het voorgangers gekend, maar archeologische onderzoek heeft hier nog niet plaatsgevonden.

Aanvankelijk heette het kasteel ~~Horst~~. Een verklaring luidt dat hiermee de iets lager gelegen heuvel wordt aangeduid ten opzichte van 'De Berg', waarop de kerk is gebouwd en waaraan de nederzetting is ontstaan. Beide plekken - van kasteel en kerk - liggen op een langgerekte stuifduin (geen stuwwal zoals Muiderberg), ontstaan gedurende de laatste IJstijd. Het kasteel lag op een strategische positie, op de grens tussen Holland en Het Sticht. In 1672 werd het door Franse troepen in brand gestoken, en een jaar later werd het verkocht. Het werd vervolgens herbouwd als een vierkant kasteel met op elke hoek een zeskante toren en kreeg in het begin van de achttiende eeuw zijn huidige uiterlijk.

25 Nederlands Hervormde kerk Nederhorst de Berg

De huidige protestantse Willibrordkerk is in de twaalfde eeuw gebouwd op een natuurlijke zandheuvel die is ontstaan uit de resten van een stuifduin uit de laatste ijstijd. De toren en het schip zijn in romaanse stijl opgetrokken en dateren uit de 12de eeuw. De Willibrordkerk kent vermoedelijk een houten voorganger van rond 800 n.Chr., gesticht door Liudger, de bekende prediker die hier ~~Verinon~~ zijn zetel had. De heuvel leende zich gedurende de IJzertijd en Romeinse tijd goed voor bewoning, alhoewel hiervoor nog geen bewijzen zijn gevonden (wel in de nabije omgeving te Overmeer en Nigtevecht).

26 Horstermeer

Het Overmeer was een natuurlijk meer, te vergelijken met het Naardermeer. Later noemde men het Horstermeer naar het nabijgelegen Kasteel Nederhorst. Het werd in de 17e eeuw voor het eerst bedijkt en met 6 molens drooggelegd (1629), maar na enkele jaren (1636) stopte men de pogingen de polder droog te houden. In 1882 werd met succes een nieuwe poging gedaan met behulp van stoommachines. In 1914 en in 1940 werd de polder als deel van de waterlinie onder water gezet. Aan het eind van de Tweede Wereldoorlog hebben de Duitsers het gebied nogmaals geïnundeerd. Dit alles veroorzaakte veel schade aan de tuinbouw, waarop men zich in de polder had toegelegd. In 1950 werd aan de Radioweg het NERA-gebouw geopend, een belangrijk station voor kortegolf-radiocommunicatie waarvoor een aantal imposante antennes werd gebouwd. Sinds 2005 is nog maar een enkele, op afstand bediende, antenne in gebruik.

Merkwaardig aan de Horstermeerpolder en zijn omgeving is het feit dat hier een drooggemaakt meer ligt te midden van tot water vergraven veengronden, zodat het water er land, en het land water is geworden. Al sinds jaren zijn de plassen echter weer aan het verlanden en begin 21e eeuw liggen er vergevorderde plannen om een deel van de polder onder water te zetten.

Routebeschrijving

1	Ga westelijke op Noordereinde richting Claertjesbrug	76 m (1 min.)
2	Sla rechtsaf om op de Noordereinde te blijven	0,5 km (2 min.)
3	Ga noordelijke op Noordereinde richting Noordersluisbrug	0,6 km (2 min.)
4	Sla rechtsaf naar de Franse Kampweg/N236	0,5 km (2 min.)
5	Neem op de rotonde de 2e afslag naar Hilversumse Meentweg	0,2 km (1 min.)
6	Ga noordoostelijke op Hilversumse Meentweg richting Melkmeent	1,7 km (5 min.)
7	Weg vervolgen naar Meentweg	0,2 km (1 min.)
8	Ga oostelijke op Meentweg richting Heuvellaan	0,8 km (3 min.)
9	Sla rechtsaf naar de Spiegeldwarsstraat	10 m (1 min.)
10	Sla linksaf naar de Herenstraat	0,3 km (1 min.)
11	Neem op de rotonde de 1ste afslag naar Kerkstraat	0,2 km (1 min.)
12	Sla rechtsaf naar de Kapelstraat	0,1 km (1 min.)
13	Sla linksaf naar de Sint Vitusstraat	42 m (1 min.)
14	Sla rechtsaf naar de Nieuwstraat	32 m (1 min.)
15	Weg vervolgen naar Laarderweg	0,2 km (1 min.)
16	Ga zuidelijke op Laarderweg richting Koopweg	1,0 km (3 min.)
17	Sla linksaf naar de Randweg	6 m (1 min.)

18	Sla rechtsaf richting Doodweg	46 m (1 min.)
19	Sla linksaf richting Doodweg	26 m (1 min.)
20	Sla rechtsaf richting Doodweg	70 m (1 min.)
21	Weg vervolgen naar Doodweg	89 m (1 min.)
22	Ga zuidoostelijke op Doodweg	1,8 km (6 min.)
23	Flauwe bocht naar links	0,1 km (1 min.)
24	Vertrek in oostelijke richting	0,1 km (1 min.)
25	Sla rechtsaf	88 m (1 min.)
26	Ga zuidelijke richting Doodweg	60 m (1 min.)
27	Sla linksaf naar de Doodweg	51 m (1 min.)
28	Ga zuidoostelijke op Doodweg	0,2 km (1 min.)
29	Ga zuidoostelijke op Doodweg	0,3 km (1 min.)
30	Sla linksaf richting Westerheide	36 m (1 min.)
31	Sla rechtsaf naar de Westerheide	83 m (1 min.)
32	Sla rechtsaf richting Doodweg	12 m (1 min.)
33	Sla linksaf naar de Doodweg	25 m (1 min.)
34	Doodweg draait iets naar rechts en wordt Oude Postweg	0,2 km (2 min.)
35	Sla linksaf naar de Zuiderheide	0,1 km (1 min.)

36	Ga zuidoostelijke op Zuiderheide richting Logosberg	1,2 km (3 min.)
37	Sla rechtsaf om op de Zuiderheide te blijven	38 m (1 min.)
38	Sla rechtsaf om op de Zuiderheide te blijven	69 m (1 min.)
39	Ga zuidwestelijke op Zuiderheide richting Eemnesserweg	28 m (1 min.)
40	Sla rechtsaf naar de Eemnesserweg	0,6 km (2 min.)
41	Ga westelijke op Eemnesserweg	0,1 km (1 min.)
42	Scherpe bocht naar rechts	0,2 km (1 min.)
43	Ga noordoostelijke richting Oude Postweg	0,2 km (1 min.)
44	Sla linksaf naar de Oude Postweg	0,1 km (1 min.)
45	Ga noordwestelijke op Oude Postweg	0,4 km (2 min.)
46	Ga noordwestelijke op Oude Postweg richting Zuiderheide	0,6 km (2 min.)
47	Flauwe bocht naar links naar de Doodweg	25 m (1 min.)
48	Sla rechtsaf richting Westerheide	12 m (1 min.)
49	Sla linksaf naar de Westerheide	83 m (1 min.)
50	Sla linksaf	0,9 km (2 min.)
51	Vertrek in westelijke richting	0,6 km (2 min.)
52	Sla linksaf	0,2 km (1 min.)
53	Vertrek in zuidelijke richting	41 m (1 min.)

54	Sla rechtsaf	0,4 km (1 min.)
55	Vertrek in noordwestelijke richting	0,2 km (1 min.)
56	Sla linksaf richting Nieuwe Crailoseweg	0,1 km (1 min.)
57	Sla linksaf naar de Nieuwe Crailoseweg	66 m (1 min.)
58	Ga zuidwestelijke op Nieuwe Crailoseweg	0,2 km (1 min.)
59	Sla linksaf richting Erfgooiersstraat/V.A.M.-Weg	0,1 km (1 min.)
60	Ga rechtdoor op Erfgooiersstraat/V.A.M.-Weg	32 m (1 min.)
61	Sla rechtsaf naar de Erfgooiersstraat	10 m (1 min.)
62	Sla linksaf naar de Nieuwe Crailoseweg	0,3 km (2 min.)
63	Sla linksaf naar de Witte Kruislaan	5 m (1 min.)
64	Flauwe bocht naar rechts naar de Vivaldipark	0,3 km (1 min.)
65	Flauwe bocht naar links naar de Witte Kruislaan	0,2 km (1 min.)
66	Ga zuidwestelijke op Witte Kruislaan richting Domeinweg	0,2 km (1 min.)
67	Flauwe bocht naar links naar de Trompenbergerweg	0,1 km (1 min.)
68	Ga zuidelijke op Trompenbergerweg richting Van Hengellaan	0,5 km (2 min.)
69	Sla rechtsaf naar de Krugerweg	46 m (1 min.)
70	Weg vervolgen naar Bussumergrintweg	0,3 km (1 min.)
71	Weg vervolgen naar Geert van Mesdagweg	0,3 km (1 min.)

72	Ga zuidwestelijke op Geert van Mesdagweg	0,4 km (1 min.)
73	Sla rechtsaf	0,2 km (1 min.)
74	Sla rechtsaf	46 m (1 min.)
75	Vertrek in zuidelijke richting	46 m (1 min.)
76	Sla linksaf richting Geert van Mesdagweg	0,2 km (1 min.)
77	Sla linksaf naar de Geert van Mesdagweg	0,1 km (2 min.)
78	Ga zuidelijke op Geert van Mesdagweg	0,1 km (1 min.)
79	Sla rechtsaf	0,2 km (1 min.)
80	Sla rechtsaf	0,1 km (1 min.)
81	Sla linksaf	88 m (1 min.)
82	Sla linksaf	45 m (1 min.)
83	Ga westelijke richting Weg van 's-Graveland naar Utrecht	71 m (1 min.)
84	Sla rechtsaf naar de Weg van 's-Graveland naar Utrecht	0,4 km (1 min.)
85	Sla linksaf naar de Weg naar Gooilust	0,2 km (1 min.)
86	Ga westelijke op Weg naar Gooilust richting Corverslaan	1,0 km (3 min.)
87	Ga zuidwestelijke op Weg naar Gooilust	0,2 km (1 min.)
88	Sla rechtsaf om op de Weg naar Gooilust te blijven	0,1 km (1 min.)
89	Ga noordwestelijke op Weg naar Gooilust richting Zuidereinde	0,4 km (1 min.)

90	Sla rechtsaf naar de Trompenburghbrug/Zuidereinde	0,3 km (1 min.)
91	Ga noordelijke op Trompenburghbrug/Zuidereinde richting Smidsbrug	0,6 km (2 min.)
92	Weg vervolgen naar Kerkbrug/Noordereinde	2,1 km (7 min.)
93	Ga noordoostelijke op Noordereinde richting Noordersluisbrug	0,4 km (1 min.)
94	Sla rechtsaf naar de Franse Kampweg/N236	0,5 km (2 min.)
95	Neem op de rotonde de 2e afslag naar Hilversumse Meentweg	0,3 km (1 min.)
96	Sla linksaf naar de Melkmeent	0,3 km (1 min.)
97	Ga noordwestelijke op Melkmeent	3,0 km (9 min.)
98	Weg vervolgen naar Meerkade	0,3 km (1 min.)
99	Weg vervolgen naar Kreugerlaan	0,3 km (1 min.)
100	Ga noordwestelijke op Kreugerlaan richting 's-Gravelandseweg	1,3 km (4 min.)
101	Ga noordwestelijke op Kreugerlaan richting 's-Gravelandseweg	51 m (1 min.)
102	Sla linksaf naar de 's-Gravelandseweg	0,2 km (1 min.)
103	Sla rechtsaf naar de Uitermeer	0,1 km (1 min.)
104	Ga noordwestelijke richting Uitermeer	0,3 km (1 min.)
105	Sla linksaf naar de 's-Gravelandseweg	0,5 km (1 min.)
106	Ga noordwestelijke op 's-Gravelandseweg	1,0 km (3 min.)
107	Ga zuidwestelijke op 's-Gravelandseweg richting Lange Muiderweg	1,6 km (5 min.)

108	Ga noordwestelijke op 's-Gravelandseweg richting Lange Muiderweg	0,5 km (1 min.)
109	Sla linksaf naar de Ossenmarkt	0,3 km (1 min.)
110	Weg vervolgen naar Pieter Jacobstraat	0,1 km (1 min.)
111	Sla rechtsaf naar de Nieuwstraat	74 m (1 min.)
112	Sla linksaf naar de Het Grote Plein	24 m (1 min.)
113	Ga zuidwestelijke op Breedstraat richting Oudegracht	0,1 km (1 min.)
114	Weg vervolgen naar Groeneweg	0,1 km (1 min.)
115	Weg vervolgen naar C.J. van Houtenlaan	0,1 km (1 min.)
116	Sla linksaf om op de C.J. van Houtenlaan te blijven	0,2 km (1 min.)
117	Flauwe bocht naar links om op de C.J. van Houtenlaan te blijven	42 m (1 min.)
118	Weg vervolgen naar G.J. Wiefferingdreef	68 m (1 min.)
119	Sla rechtsaf naar de Aetsveldseweg	13 m (1 min.)
120	Sla linksaf om op de Aetsveldseweg te blijven	40 m (1 min.)
121	Ga zuidelijke op Aetsveldseweg richting Blijwaterpad	0,9 km (3 min.)
122	Ga zuidoostelijke op Aetsveldseweg	0,9 km (3 min.)
123	Ga zuidoostelijke richting Klompweg	0,8 km (2 min.)
124	Scherpe bocht naar links naar de Klompweg	0,2 km (1 min.)
125	Ga oostelijke op Klompweg richting Lage Klompweg	0,6 km (2 min.)

126	Ga oostelijke op Klompweg/Lage Klompweg richting Gooilandseweg/N236	1,0 km (3 min.)
127	Sla rechtsaf naar de Gooilandseweg/N236	0,5 km (2 min.)
128	Sla rechtsaf naar de Dammerweg/N523	0,8 km (2 min.)
129	Ga zuidelijke op Dammerweg/N523	0,6 km (2 min.)
130	Ga zuidwestelijke op Dammerweg/N523 richting Googpad	0,3 km (1 min.)
131	Sla rechtsaf naar de Hinderdam	0,5 km (1 min.)
132	Ga westelijke op Hinderdam richting Spiegelweg/N523	0,8 km (2 min.)
133	Ga zuidelijke op Hinderdam richting Spiegelweg/N523	0,3 km (1 min.)
134	Sla rechtsaf naar de Dammerweg	0,2 km (1 min.)
135	Sla rechtsaf naar de Eilandseweg	0,4 km (1 min.)
136	Ga westelijke op Eilandseweg	0,9 km (2 min.)
137	Ga westelijke op Eilandseweg	1,3 km (4 min.)
138	Ga zuidoostelijke op Eilandseweg richting Torenweg	1,0 km (3 min.)
139	Sla linksaf naar de Torenweg	0,5 km (1 min.)
140	Ga oostelijke op Torenweg richting Gebroeders Marislaan	0,4 km (1 min.)
141	Sla rechtsaf naar de Juliana-Bernhardplein	72 m (1 min.)
142	Weg vervolgen naar Slotlaan	20 m (1 min.)
143	Ga zuidelijke op Slotlaan	0,1 km (1 min.)

144	Sla linksaf om op de Slotlaan te blijven	0,1 km (1 min.)
145	Sla rechtsaf om op de Slotlaan te blijven	0,2 km (1 min.)
146	Ga zuidelijke op Slotlaan	0,3 km (1 min.)
147	Sla linksaf om op de Slotlaan te blijven	67 m (1 min.)
148	Sla linksaf naar de Overmeerseweg	30 m (1 min.)
149	Sla rechtsaf naar de Randweg	0,2 km (1 min.)
150	Sla linksaf naar de Googpad	0,3 km (2 min.)
151	Ga oostelijke op Googpad richting Googbrug	1,3 km (4 min.)
152	Ga noordoostelijke op Googpad richting Googbrug	0,7 km (2 min.)
153	Sla rechtsaf naar de Bergse Pad	0,5 km (1 min.)
154	Ga oostelijke op Bergse Pad	1,4 km (4 min.)
155	Ga zuidoostelijke op Bergse Pad richting Stichts End	0,1 km (1 min.)
156	Sla linksaf naar de Stichts End	0,9 km (3 min.)
157	Sla rechtsaf naar de Stichtse Kade	0,3 km (1 min.)
158	Ga zuidoostelijke op Stichtse Kade richting Cannenburgerweg	1,6 km (5 min.)
159	Weg vervolgen naar Noordersluisbrug	50 m (1 min.)
160	Sla rechtsaf naar de Noordereinde	1,0 km (4 min.)
161	Sla linksaf om op de Noordereinde te blijven	67 m (1 min.)

Kaartgegevens ©2014 Google